

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 2/2023-41

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej JUDr. Ivetou Petejovou, advokátkou, Hlavná 20, Košice, proti III. výroku rozsudku Okresného súdu Bardejov č. k. 4 C 131/03-846 zo 17. januára 2019 a proti I. výroku v časti o nároku na náhradu trov konania a II. výroku rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 15 Co 35/2019-885 z 28. mája 2019 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 2. septembra 2021 domáha vyslovenia porušenie svojho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutiami všeobecných súdov označenými v záhlaví tohto uznesenia, ktoré navrhuje v napadnutej časti zrušiť a vec vrátiť Okresnému súdu Bardejov (ďalej len „okresný súd“) na ďalšie konanie a priznať jej náhradu trov právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej pripojených vyplýva, že sťažovateľka bola v procesnom postavení žalobkyne stranou sporu vedeného okresným súdom pod sp. zn. 4 C 131/03 o zaplatenie sumy 3 217,88 eur s príslušenstvom a sumy 2 947,22 eur s príslušenstvom z titulu bezdôvodného obohatenia. Okresný súd rozsudkom zo 17. januára 2019 žalobe čiastočne vyhovel a uložil žalovanému, spoločnosti [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaný“), povinnosť zaplatiť sťažovateľke sumu 3 655,16 eur s príslušenstvom (I. výrok) a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol (II. výrok). O nároku na náhradu trov konania rozhodol tak, že žiadnej zo strán

ho nepriznal (III. výrok), pričom s poukazom na § 255 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) dôvodil vzájomným čiastočným úspechom a čiastočným neúspechom strán sporu.

3. Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“), rozhodujúc o odvolaní sťažovateľky rozsudkom z 28. mája 2019 v I. výroku, potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku, ktorým bola žaloba v prevyšujúcej časti zamietnutá a vo výroku o náhrade trov konania a v II. výroku priznal žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Krajský súd považoval napadnutý rozsudok okresného súdu v časti nepriznania nároku na náhradu trov konania za vecne správny, preto ho potvrdil a nad rámec odôvodnenia jeho rozhodnutia uviedol, že úspech sťažovateľky predstavoval 59,28 % a úspech žalovaného predstavoval 40,72 %. Po odpočítaní úspechu a neúspechu by skutočný úspech sťažovateľky predstavoval 18,56 %, a preto nemožno okresnému súdu vytknúť, že v predmetnej veci aplikoval § 255 ods. 2 CSP v tom zmysle, že žiadna zo strán nemá nárok na náhradu trov konania, keďže išlo o prípad nevýrazného rozdielu úspechu a neúspechu tej-ktorej procesnej strany.

4. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala sťažovateľka dovolanie z dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP, ktoré Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením č. k. 1 Cdo 186/2020 z 26. mája 2021 odmietol podľa § 447 písm. c) CSP ako procesne neprípustné.

5. Ústavný súd v súčinnosti s okresným súdom zistil, že vo svojom dovolaní z 27. augusta 2019 sťažovateľka namietala nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu a jeho nepreskúmateľnosť a arbitrárnosť v otázke stanovenia výšky bezdôvodného obohatenia, ako aj v otázke (ne)nariadenia kontrolného znaleckého dokazovania. Pokiaľ ide o nepriznanie nároku na náhradu trov konania, najvyšší súd sa tým nezaoberal, keďže sťažovateľka túto časť rozhodnutia odvolacieho súdu v dovolaní nenamietala.

II.

Argumentácia sťažovateľky

6. Proti III. výroku rozsudku okresného súdu o nepriznaní nároku na náhradu trov konania a proti I. výroku v časti o potvrdení výroku o náhrade trov konania a II. výroku rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje, že tieto rozhodnutia sú založené na zjavnej nedôvodnosti, arbitrárnosti a svojvôli. Odmietla závery všeobecných súdov a je presvedčená, že tieto aplikovali § 255 ods. 2 CSP ústavne nekonformne a s účinkami extrémnej nespravodlivosti. Sledujúc zásadu úspechu strany v konaní, súdy jej mali priznať náhradu trov konania v plnom rozsahu, keďže išlo o prípad, že súd jej žalovaný nárok priznal, avšak nie v požadovanej výške, pretože výška nároku závisela od úvahy súdu, resp. od výsledkov znaleckého posudku. V tejto súvislosti poukázala na obdobné veci vedené okresným súdom, v ktorých bola stranou sporu a v ktorých jej bol priznaný plný nárok na náhradu trov konania s odôvodnením, že v prípadoch, keď rozhodnutie súdu závisí od výsledkov znaleckého dokazovania, napriek tomu, že nová právna úprava (Civilný sporový poriadok, pozn.) neobsahuje obdobnú úpravu ako § 142 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku, je možné v tomto osobitnom režime posudzovať úspech v konaní, ak je základ nároku nesporný a jeho výšku je potrebné stanoviť na základe záverov znalca.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľky je namietané porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) a práva vlastníť majetok (čl. 20 ods. 1 ústavy) rozsudkom okresného súdu v časti týkajúcej sa nároku na náhradu trov konania a rozsudkom krajského súdu, ktorým bol predmetný výrok rozsudku okresného súdu potvrdený a ktorým priznal žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

8. Pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti je úlohou ústavného súdu posúdiť, či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

III.1. K namietanému porušeniu práv rozsudkom okresného súdu:

9. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné sudy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné sudy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť, a preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a uplatní sa až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07, III. ÚS 514/2017, II. ÚS 523/2014). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (I. ÚS 269/06, IV. ÚS 115/07, II. ÚS 585/2018).

10. Ústavný súd konštatuje, že vo vzťahu k rozsudku okresného súdu nie je daná právomoc ústavného súdu na prerokovanie ústavnej sťažnosti. Sťažovateľka mohla podať proti predmetnému rozhodnutiu odvolanie a túto možnosť aj využila. Vzhľadom na zistené skutočnosti ústavný súd ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie v zmysle § 132 ods. 1 v spojení s § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde.

III.2. K namietanému porušeniu práv rozsudkom krajského súdu:

11. Posudzujúc túto časť ústavnej sťažnosti, ústavný súd v prvom rade poukazuje na § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého je ústavná sťažnosť neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd. Sťažovatelia nemajú podľa ústavy, zákona o ústavnom súde a stabilizovanej judikatúry ústavného súdu na výber, ktorý z oboch ústavne existujúcich systémov súdnej ochrany využijú, ale sú povinní postupovať od súdnej ochrany poskytovanej všeobecnými súdmi k súdnej ochrane, na ktorú je kompetentný ústavný súd. Iba za predpokladu, že sťažovatelia vyčerpajú všetky im dostupné právne prostriedky súdnej a inej právnej ochrany svojho základného práva alebo slobody a pri ich uplatnení nie sú úspešní, môžu sa uchádzať o ochranu tohto základného práva alebo slobody sťažnosťou podanou ústavnému súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. I. ÚS 207/2020).

12. Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

13. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti vo vzťahu k napadnutým výrokom rozsudku krajského súdu namieta práve tú skutočnosť, že krajský súd potvrdením záverov okresného súdu uvedených v jeho rozsudku týkajúcich sa nepriznania nároku na náhradu trov konania sťažovateľke, keď zároveň nevezal do úvahy, že šlo o dôvodnú žalobu a základ nároku bol nesporný, teda, že mala v konaní plný úspech, len s ohľadom na povahu žalobného nároku bolo potrebné súdom stanoviť výšku nároku, mal rozhodnúť arbitrárne a porušiť jej právo na spravodlivý proces. K porušeniu práva na spravodlivý proces malo dôjsť aj v dôsledku svojvoľného a arbitrárneho odôvodnenia napadnutého rozsudku a v nadväznosti na to aj k porušeniu práva vlastníť majetok.

14. Problematikou prípustnosti opravných prostriedkov podľa Civilného sporového poriadku sa ústavný súd zaoberal už v minulosti, a to konkrétne v uznesení č. k. I. ÚS 275/2018 z 15. augusta 2018 (rozhodnutie č. 74/2018 publikované v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky 2018, s. 1270), v ktorom okrem iného vyslovil, že § 420 Civilného sporového poriadku zakotvuje prípustnosť dovolania v alternatíve buď proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, t. j. proti rozhodnutiu majúcemu hmotnoprávny charakter, alebo proti rozhodnutiu, ktoré síce nemá charakter rozhodnutia o materii konania, t. j. nejde síce o rozhodnutie vo veci samej, ale ide o rozhodnutie, ktorým odvolací súd o danej otázke rozhodovanie končí inak ako meritórnym (hmotnoprávnym) rozhodnutím vo veci samej... Podľa § 357 písm. m) CSP jedným z uznesení, proti ktorým je prípustné dovolanie a ktoré sú tak v danej nimi riešenej otázke s konečnou platnosťou preskúmateľné v rámci odvolacieho konania, je aj uznesenie, ktorým súd prvej inštancie rozhodol o nároku na náhradu trov konania s konečnou platnosťou, takže rozhodnutie odvolacieho súdu o tomto odvolaní je v otázke nároku na náhradu trov konania rozhodnutím konečným (ktorým sa konanie v tejto otázke nároku končí, pozn.), a teda ho možno v zmysle už uvedeného považovať za rozhodnutie preskúmateľné v dovolacom konaní z dôvodov zmätočnosti ako rozhodnutie, ktorým sa konanie končí.

15. Cez optiku uvedeného ústavnoprávneho prístupu je tak v okolnostiach prejednávanej veci adekvátne postupovať aj v tomto prípade, pretože ústavnou sťažnosťou napadnuté výroky rozsudku krajského súdu sú rozhodnutím, ktorým krajský súd potvrdil rozsudok okresného súdu o nároku na náhradu trov konania (nie o výške trov konania, pozn.). Teda ide o rozhodnutie, ktorým sa pred krajským súdom ako súdom odvolacím konanie o tomto nároku s konečnou platnosťou skončilo a bolo ho tak možné z dôvodov zmätočnosti podľa § 420 CSP podrobiť prieskumu dovolacieho súdu.

16. V tejto súvislosti preto ústavný súd konštatuje, že proti predmetnému rozsudku krajského súdu bolo prípustné dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok, ktorý sťažovateľka využila a jeho prípustnosť vyvodzovala z § 420 písm. f) CSP. Ako však vyplýva zo zistení ústavného súdu, sťažovateľka dovolaním napadla „len“ rozhodnutie vo veci samej a argumentovala v ňom len proti rozhodnutiu odvolacieho súdu v merite veci. Pre úplnosť je nutné dodať, že najvyšší súd po preskúmaní podaného dovolania dospel k záveru, že je potrebné ho odmietnuť, pretože

sťažovateľka v ňom nedôvodne argumentovala, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nepreskúmateľné.

17. Ústavný súd teda za podstatnú skutočnosť v prejednávanej veci považuje to, že sťažovateľka podaným dovolaním nenamietala rozhodnutie odvolacieho súdu o nároku na náhradu trov konania, nijako proti nemu neargumentovala a svoje námietky formulovala až v podanej ústavnej sťažnosti. Preto ústavný súd, berúc na zreteľ, že sťažovateľka dovolaním nenapadla rozhodnutie o nároku na trovy konania, konštatuje, že ústavná sťažnosť je neprípustná.

18. Meritórne preskúmanie ústavnej sťažnosti ústavným súdom v situácii, keď sťažovateľka nevyužila prostriedok ochrany svojich práv, ktorý jej zákon účinne poskytoval, teda nepodala dovolanie aj proti rozhodnutiu o nároku na náhradu trov konania, hoci ho podať mohla a mala, by bolo porušením princípu subsidiarity ako sťažnostného atribútu vzťahu medzi ústavným súdom a sústavou všeobecných súdov, na ktorom je založené rozhodovanie o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. III. ÚS 562/2017).

19. Pretože sťažovateľka v podanej ústavnej sťažnosti netvrdila, že dovolanie vo vzťahu k nároku na náhradu trov konania nepodala z dôvodov hodných osobitného zreteľa, neprichádzal do úvahy ani prípadný možný postup podľa § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Preto ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej neprípustnosti.

20. Keďže bola ústavná sťažnosť odmietnutá ako celok, bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľky, ktoré sú viazané na vyslovenie porušenia práva.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. januára 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu